

POLICY BRIEF

**Policy brief
om
statistik för
VPL
(Validation
of prior
learning)**

Nordisk Nätverk för
Vuxnas Lärande

INLEDNING

Detta policydokument har tagits fram av Nordic Network for Adult Learning (NVL) för att betona vikten av **att kunna följa upp och kvantifiera de valideringsaktiviteter som bedrivs i de nordiska länderna**, samt för **att möjliggöra forskning och konsekvensbedömningar** som kan ligga till grund för politiska prioriteringar.

UNDERSÖKNINGEN

Initiativet till att undersöka befintligheten av statistik i Norden om VPL (Validering av tidigare lärande) eller VNFIL (validering av icke-formellt och informellt lärande) enligt EU:s definition togs av NVL:s expertgrupp för VPL 2022.

Ett formulär med Excel-matris har skickats ut till alla nordiska länder, inklusive de självstyrande områdena Färöarna, Åland och Grönland. Alla länder har svarat och rapporterat om sina nationella arrangemang, även om förutsättningarna varierar när det gäller hur de efterfrågade uppgifterna ska tillhandahållas och tolkas.

Uppgifterna har delats in i två delar, relaterade till sammanhanget och syftet med valideringen samt vilken typ av statistik som har tagits fram och vem som ansvarar för detta.

RESULTATEN

Enligt undersökningen finns det tre huvudsakliga syften med VPL

- Tillgång till utbildning på rätt nivå
- Förkortad utbildning genom dispens
- Tillträde till arbetsmarknaden genom sysselsättning.

I de flesta nordiska länderna är VPL för arbetsmarknadsändamål nära **kopplat till formell yrkesutbildning**, och då är det inte ett separat spår. Sverige utmärker sig i detta avseende, där arbetsmarknadens parter ofta är huvudmän för VPL-modeller utanför den formella utbildningen, vilket också märks i det ökande antalet "icke-formella" kvalifikationer i den svenska referensramen för kvalifikationer.

Formellt lärande – från motsvarande gymnasieutbildning (EQF 4) till högre utbildning (EQF 6) – är i allmänhet fokus för VPL i hela Norden, även om validering inte alltid används för både antagning och dispens. Det verkar också som om VPL inom högre utbildning inte har nått så långt som till exempel inom gymnasieutbildningen. Detta leder till antagandet att rekommendationen om VNFIL, att alla EU-länder bör ha infört rutiner för validering före utgången av 2018, fortfarande inte har genomförts fullt ut.

När det gäller **grundläggande vuxenutbildning** (EQF 2–3) är bilden svårare att tolka, eftersom validering ofta integreras i en flora av insatser för socioekonomiskt utsatta grupper. Syftet är ofta att motverka utestängning och insatserna är utformade för att leda till inträde på arbetsmarknaden eller ytterligare studier. Grönland är ett bra exempel på detta där stora ansträngningar görs, men det kan vara en utmaning att urskilja vad som är formell validering i EU:s definition.

REKOMMENDATIONER

NVL:s expertgrupp för VPL rekommenderar alla nordiska länder, inklusive självstyrande områden, att

- Följa upp VPL för alla primära ändamål – för tillgång till utbildning på rätt nivå, för dispens för att förkorta utbildningen och för matchning på arbetsmarknaden för att göra det möjligt för enskilda att söka jobb som motsvarar deras faktiska kompetens.
- Följa upp VPL inom formell utbildning samt den validering som sker i andra sammanhang – inklusive gymnasieutbildning, yrkesutbildning, universitetsutbildning,

arbetsmarknadsåtgärder, folkbildning, branschvalidering m.m.

- Följa upp VPL på individnivå som möjliggör konsekvensbedömningar och jämförelser med sysselsättningsstatistik, socioekonomiska bakgrundsfaktorer, sociala kostnader och privata finanser.
- Utse den myndighet som ansvarar för statistiken och ge den i uppdrag att ansvara för insamlingen av ovannämnda statistik och göra statistik tillgänglig för forskning och konsekvensanalyser.

EU:s rekommendationer om VPL

Europeiska unionen har under 2012 utarbetat följande rekommendationer om validering av icke-formellt och informellt lärande:

För att ge enskilda personer möjlighet att visa vad de har lärt sig utanför den formella utbildningen bör medlemsstaterna ha arrangemang för validering av icke-formellt och informellt lärande som gör det möjligt för enskilda att

- ha kunskaper, färdigheter och kompetenser som har förvärvats genom icke-formellt och informellt lärande validerade, inbegripet, i tillämpliga fall, genom öppna utbildningsresurser,
- erhålla en fullständig kvalifikation, eller, i tillämpliga fall, en delkvalifikation, på grundval av validerade icke-formella och informella erfarenheter av lärande.

→ Läs mer om rekommendationerna [här](#).

Om NVL:s expertgrupp för VPL

[Expertgruppen för validering av tidigare lärande \(VPL\)](#) företräder centrala organisationer som är involverade i utvecklingen av validering i alla nordiska länder samt Grönland, Färöarna och Åland. Nätverket har funnits sedan 2005 då Nordiska ministerrådet satte fokus på erkännande och validering av tidigare lärande (VPL) som en av prioriteringarna inom det nordiska samarbetet inom vuxenutbildning.

FÖREKOMSTEN AV STATISTIK

När det gäller statistik och uppföljning blir bilden mer differentierad. Island har t.ex. statistik som kan delas upp på individnivå, som kan kopplas till annan statistik för att göra effektstudier, med undantag för högre utbildning där VPL ännu inte har etablerats fullt ut. Som jämförelse har Åland ingen statistik alls om VPL, men som ett resultat av den nordiska granskningen har Ålands Statistikcentral (ÅSUB) fått i uppdrag att förbereda statistikinsamlingen.

Det finns ett nyligen väckt intresse för statistik och uppföljning av VPL-området i Norden, där Sverige med sin nya lagstiftning kan vara ett exempel, men det finns en lång väg att gå för att ha ett fungerande system som levererar högkvalitativa data för uppföljnings- och effektstudier. I de flesta länder finns det dock en myndighet eller ett organ med utsett statistiskt ansvar.

En möjlig faktor som driver utvecklingen skulle kunna vara EU:s agenda för hållbar utveckling fram till 2030 och EU:s kompetensagenda för en konkurrenskraftig och motståndskraftig arbetsmarknad. Medlemsländerna står inför stora utmaningar, både när det gäller att stärka individens ställning och utnyttja deras utbildning smartare och mer kostnadseffektivt. VPL är ett viktigt verktyg för denna utveckling, men vi arbetar fortfarande med att beräkna samhällets kostnader och fördelar för att kunna fatta väl grundade beslut.

Det brukar sägas att det vi mäter och följer upp tenderar att växa och utvecklas. Å andra sidan, vad vi inte mäter och följer upp, kan förbli osynliga. Detta skulle delvis kunna vara en förklaring till det ofullständiga genomförandet av valideringen av icke-formellt och informellt lärande

fem år efter det att EU:s rekommendation borde ha genomförts.

Genom att börja ta fram statistik och tillhandahålla en grund för utvärdering och konsekvensanalys kan genomförandet av VPL sannolikt också påskyndas och investeringar göras, där de är mest fördelaktiga. Massor av framgångshistorier tyder på stora vinster från validering för individer, företag och samhälle.

Nu är det **dags att ta fram fakta** som håller för vetenskaplig granskning och som leder till politiska prioriteringar och beslut.

